

طبیعت گرایی - ناتورالیسم

مفهوم طبیعت گرایی :

طبیعت گرایی یک مفهوم ابهام دار است و دو برداشت از آن است ، یکی نگاه مبتنی بر رویکرد ماتریالیستی است که طبیعت را اصل قرار دهیم و بگوییم بنیاد این طبیعت هم ماده است . نگاه دیگر بگوییم طبیعت آفریده مافوق طبیعت است که نگاه الهی و متافیزیکال است . تلقی روسو متافیزیکی یا نگاه دوم است . از این دیدگاه طبیعت خودش بهترین نظامی است که هدایت زندگی انسان را بر عهده می گیرد ، با این اعتقاد جهان یک ماشین منظم است ، طبیعت در معنی مادی کلمه نیست بلکه در معنی روانی هم هست .

روسو و حوزه های تاثیر افکار وی :

روسو متولد سوویس است . بسیاری اعتقاد دارند وی پس از افلاطون بزرگترین فیلسوف غرب است . وی در ۵ حوزه زیر به شدت موثر واقع شد :

کلمات کلیدی :

فلسفه ، ادبیات ، سیاست ، تربیت و کودک محوری ، تاثیر بر کانت ، تعلیم و تربیت منفی ، تا لورانس - تربیت دینی ، تربیت اخلاقی

۱. فلسفه : که مکتب رومانیسم فلسفی را پایه گذاری کرد . عصر روشنگری عصری بود که در کنترل فیلسوفان بود و روسو متعلق به عصر روشنگری بود .
۲. ادبیات : در ادبیات روسو روی عواطف و احساسات تکیه کرد و مکتبی تحت عنوان رومانیسم ادبی را ابداع کرد
۳. سیاست : روسو مبدع دموکراسی بود . و در همین زمینه کتاب قرارداد اجتماعی یا پیمان اجتماعی را نوشت . حرف های روسو برادری و برابری و حق حاکمیت ملی بود که نماد انقلاب کبیر فرانسه است .
۴. تربیت و کودک محوری : روسو در حوزه تربیت دانش آموزش و پرورش را نوشت (کتاب امیل) . روسو در تعلیم و تربیت انقلاب کرد . روسو توجهات را از معلم و موضوعات درسی به دانش آموز برد و نهضت کودک محوری را راه انداخت .

۵. **تأثیر بر کانت**: اندیشه های کانت تحت تاثیر روسو بود. دو موضوع کانت را متحول کرد. که هر دو از روسو است. ۱- هر انسان را بدون در نظر گرفتن طبقات اجتماعی و چگونگی های او را در نظر گرفت ۲- تکیه بر وجدان اخلاقی است.

۶. **تعلیم و تربیت منفی**: روسو معتقد بود که آنچه که از دید پروردگار صادر می شود پاک است و انسان به عنوان موجودی پاک نهاد خلق شده است. اما او گوید جامعه امروز آلوده و فاسد و پر از رنگ و ریا است. کودک پاک در این آلودگی آلوده می شود. پس باید او را از جامعه دور نگهداشت تا پاک بماند و طبیعت پاک نهاد در زمان رشد نیز به سمت راستی و درستی سوق داده شود. اومی گوید تمدن امروزی انسان را نیازمند چیزهای کاذب کرده است و انسان را از طبیعت درونی خود دور می کند. او می گوید انسانها با قنடاق کردن بچه آزادی طبیعی را از او سلب می کند. وی می گوید برای اینکه کودک آلوده نشود باید از جامعه دور شود.

۷. **تا لورانس - تربیت دینی**: روسو معتقد است تربیت دینی آموختن آداب و احکام نیست بلکه بیدار کردن محبت و ستایش خداوند است. پس می گوید تلاش نمی کنم تا امیل پیرو مسیحیت یا مذهب خاصی گردد بلکه تلاش می کنم حس عمیقی در او بیدار شود آنگاه آماده می شود تا هر دینی را بپذیرد (تالورانس)

۸. **تربیت اخلاقی**: روسو در تربیت اخلاقی می گوید تربیت اخلاقی آموختن اخلاق نیست. بلکه بیدار کردن وجدان اخلاقی انسان است. برای پدید آوردن ارزش های اخلاقی صرفا باید از پدید آمدن عیب ها پیش گیری کنیم.

تعلیم و تربیت از دیدگاه روسو:

۱. **مقاصد تربیت (طبیعی)**: برای تعیین مقاصد تربیت باید به طبیعت رجوع کنیم. تربیت باید همراه با طبیعت و به سوی اهداف طبیعی باشد. پس طبیعت به ما درس می دهد نمی خواهد ما به طبیعت درس بدهیم. راز و رمز تربیت در طبیعت است

۲. **تربیت تدریجی (بدون عجله)**: در هر مرحله از رشد انسان اقتضائات خاصی به لحاظ طبیعی روبروی انسان است. چون فرایند های طبیعی تدریجی و تکاملی هستند بنابراین تربیت نیز باید تدریجی باشد و جهش مطلقا ممنوع است و نباید عجله کرد.

۳. پرورش طبیعت انسانی : تربیت به معنی پرورش طبیعت انسانی است . و مدل ما نیز پرورش دادن است .
۴. سازنده گرایی (خود کشفی): دانش آموز باید خودش دانش خودش را کشف کند . مسئولیت اساسی یاد گیری بر عهده خودش است . این رویکرد را سازنده گرایی می گویند .
۵. محیط خانه و مدرسه : محیط مدرسه نباید از محیط خانه جدا باشد بلکه باید ادامه آن باشد
۶. کودکی : دوران ارزشمندی از حیات آدمی است که نباید آن را فدای بزرگسالی کرد .
۷. یادگیری طوطی وار : روسو معتقد است کودکان را نباید به یادگیری چیزهایی وادار نمود که آمادگی آن را ندارند . زیرا فهم او از مسائل طبیعی باز می ماند . پس کار تربیت پیمودن راه طبیعت است .
۸. عدم پاسخ قطعی به پرسش : به پرسش های کودکان پاسخ قطعی ندهید زیرا کودک را از اندیشیدن باز می دارد
۹. معلم خوب : از نظر روسو کسی است که شوق فهمیدن را در کودک زنده کند .

نقد نظریات روسو :

الف : نقاط قوت :

۱. تاثیر گذار : اندیشه های ارزشمندی دارد و در حوزه های متعدد تاثیر گذار بوده است .
۲. اهمیت دوران کودکی : تاکید می کند که او بر اهمیت کودک و دوران کودکی دارد ، تاکید می کند که قبل از او وجود نداشته است
۳. تکیه بر پاکی طبیعت آدمی : تکیه روسو بر پاک نهاد بودن و پاکی طبیعت آدمی نقطه مقابل جریانهای فکری بود که معتقد بودند انسان گناهکار متولد می شود .
۴. توجه دادن مربیان نظام های تربیتی به شناخت طبیعت کودک
۵. تعلیم و تربیت را جریانی زنده و پویا می داند که باید در نتیجه ارتباط میان مربی و دانش آموز و بر زمینه عاطفی باشد .
۶. شایستگی اخلاقی : رسیدن به شایستگی اخلاقی را مهم تر از یادگیری مهارتهای حرفه ای می داند .
۷. تک دانش آموزی : معلم با چیزهای یکسان روبرو نیست . هر معلم تنها یک بار و آن هم یک دانش آموز را باید معلمی کند .

ب) نقاط ضعف :

۱. نامشخص بودن طبیعت انسان : طبیعت انسانی مورد نظر روسو یک امر مشخص نیست و خود به خود شکفته نمی شود . و واقعیت و فعلیت پیدا نمی کند . یک طرح مدون از پیش تعیین شده نیست . بلکه سخن گفتن از طبیعت سخن گفتن از یک امکان است . امکانی که به واسطه تربیت اتفاق می افتد .

۲. انسان در برابر جامعه : در باره نیک بودن طبیعت انسان ، انسان را در مقابل جامعه قرار می دهد و در بحث تمدن اغراق می کند